

ΑΡΘΡΟ ΓΝΩΜΗΣ

Δικαιοσύνη χωρίς σκιές: Η επιβεβλημένη ανάγκη μεταρρύθμισης του θεσμικού πλαισίου άσκησης του *nolle prosequi*

Δρ. Γιώργος Παμπορίδης & Πέτρος Καρύδης

Νοέμβριος 2025/ Αρ.20

Η εικόνα εξωφύλλου δημιουργήθηκε με τη βοήθεια Τεχνητής Νοημοσύνης.
Copyright © 2025 | All Rights Reserved

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Διεύθυνση: Ανδρέα Ζάκου, Γρ.301, 2404 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος.

Τηλέφωνο: +357 22 664470 ■ Email: info@ispd.org.cy ■ www.ispd.org.cy

Το Ινστιτούτο προάγει τον ελεύθερο και ανοιχτό δημόσιο διάλογο που εδράζεται στον ορθολογισμό και στην επιστημονική τεκμηρίωση. Οι απόψεις που εκφράζονται σε δημοσιεύσεις του Ινστιτούτου εκφράζουν αποκλειστικά τον/την συγγραφέα ή τους συγγραφείς και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις του Ινστιτούτου.

Δρ. Γιώργος Παμπορίδης

Περί του Συγγραφέα

Ο Γιώργος Παμπορίδης γεννήθηκε στη Λευκωσία στις 10 Ιανουαρίου 1969. Αποφοίτησε από την Αγγλική Σχολή Λευκωσίας. Στη συνέχεια μεταβαίνει στην Αθήνα, όπου σπουδάζει στη Νομική Σχολή Αθηνών και αποκτά το 1992 το πτυχίο Νομικής. Την ίδια χρονιά συνεχίζει τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο του Σαουθάμπτον, όπου αποκτά το 1993 μεταπτυχιακό δίπλωμα στο Ναυτικό Δίκαιο και στο Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας. Από το 1993 μέχρι το 1997 συνεχίζει τις σπουδές του και γίνεται έτσι κάτοχος ενός ακόμα μεταπτυχιακού διπλώματος και ενός διδακτορικού στις Διεθνείς Σχέσεις και στο Διεθνές Ναυτικό Δίκαιο αντίστοιχα. Κατά τη διάρκεια των σπουδών του κατάφερε επίσης να αποκτήσει την σχετική άδεια εξασκήσεως επαγγέλματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ο Γιώργος Παμπορίδης έχει επίσης άδεια εξασκήσεως επαγγέλματος στην Ελλάδα, αφού είναι μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Τέλος, ήταν επιστημονικός συνεργάτης του Κέντρου Ερευνών Lauterpacht για το Διεθνές Δίκαιο του Πανεπιστημίου Cambridge. Διετέλεσε Υπουργός Υγείας της Κυπριακής Δημοκρατίας από τις 27 Ιουλίου 2015 έως και τις 28 Φεβρουαρίου 2018.

Πέτρος Καρύδης

Περί του Συγγραφέα

Ο κ. Πέτρος Καρύδης απέκτησε πτυχίο Νομικής (LL.B.) από το Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης. Έκτοτε, έχει διευρύνει τις νομικές του γνώσεις ολοκληρώνοντας μια σειρά μαθημάτων που προσφέρονται από παγκοσμίου φήμης ιδρύματα, όπως το Χάρβαρντ, το Στάνφορντ και το Κολούμπια.

Εντάχθηκε στην εταιρεία Pamboridis LLC ως ασκούμενος τον Ιανουάριο του 2024 και μετά την εισαγωγή του στον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο, έγινε συνεργάτης τον Ιανουάριο του 2025.

Δικαιοσύνη χωρίς σκιές: Η επιβεβλημένη ανάγκη μεταρρύθμισης του θεσμικού πλαισίου άσκησης του *nolle prosequi*

Ο διττός ρόλος του Γενικού Εισαγγελέα, ο οποίος λειτουργεί ως δημόσιος κατήγορος και ως νομικός σύμβουλος του Κράτους, έχει κατ' επανάληψιν απασχολήσει την κοινή γνώμη και έχει αποτελέσει αντικείμενο ουκ ολίγων συζητήσεων και διαβουλεύσεων. Η πολιτεία φαίνεται πλέον να έχει αφουγκραστεί τη δυσπιστία που εκφράζει ο κυπριακός λαός και να έχει εκκινήσει την αναζήτηση λύσεων στο μείζον αυτό ζήτημα. Πρόσφατα μάλιστα κατατέθηκαν σχετικά νομοσχέδια στη Βουλή των Αντιπροσώπων· οι πρόνοιες των οποίων είχαν διχάσει την πενταμελή επιτροπή που συνέστησε ο Γενικός Εισαγγελέας προς εξέταση των επικείμενων Συνταγματικών ζητημάτων¹, ενώ δύο πρώην Δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου, οι οποίοι ετοίμασαν δικές τους γνωματεύσεις, έκριναν ότι οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις είναι αντισυνταγματικές στο σύνολο τους².

Αξιοσημείωτο είναι επίσης πως ο Γενικός Εισαγγελέας εξέφρασε τις ανησυχίες του αναφορικά με το ενδεχόμενο επιτυχούς αμφισβήτησης της συνταγματικότητας του νομοσχεδίου αυτού³. Γεννάται λοιπόν το ερώτημα, κατά πόσον η όποια, επιτυχής και αποτελεσματική, μεταρρύθμιση προϋποθέτει την προηγούμενη τροποποίηση του Συντάγματος.

Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, όντας δοτό, δεν θεμελιώθηκε στην αρχή της λαϊκής κυριαρχίας ούτε εκπορεύθηκε από την ελεύθερη και άμεση βούληση του κυπριακού λαού. Σε αντίθεση με άλλα συνταγματικά κείμενα -που εκφράζουν τη συλλογική αυτοδιάθεση του έθνους και τα οποία αποτέλεσαν προϊόν εσωτερικών πολιτικών και κοινωνικών διαβουλεύσεων- η συντακτική εξουσία δεν ασκήθηκε από τον κυπριακό λαό. Αντιθέτως το περιεχόμενο του δικού μας Συντάγματος διαμορφώθηκε μέσα από διεθνείς διαπραγματεύσεις, οι οποίες διεξήχθησαν ανάμεσα σε μέρη με εκ διαμέτρου αντίθετη διαπραγματευτική ισχύ, τα ισχυρότερα εκ των οποίων ίσως να μην αποσκοπούσαν στην κυριαρχία του κυπριακού λαού και/ή κοινωνίας. Άλλωστε το

¹Βλ. Philenews – «Διχογνωμία για τον διαχωρισμό των εξουσιών του Γενικού Εισαγγελέα», (9 Σεπτεμβρίου 2025) <https://www.philenews.com/kipros/koinonia/article/1619741/dichognomia-gia-ton-diachorismo-ton-exousion-tou-g-isangelea/>

² Βλ. «Τοποθέτηση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας Γιώργου Λ. Σαββίδη στην Επιτροπή Νομικών, σε σχέση με τα νομοσχέδια μεταρρύθμισης του Θεσμού του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας», (10 Σεπτεμβρίου 2025) [https://www.law.gov.cy/law/law.nsf/all/6092FF60565F42D1C2258D01003D2EDC/\\$file/2025-0910%20CE%A4%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%93%CE%95%20%CF%83%CE%B5%20%CE%92%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%AE%20%CE%A4%CE%95%CE%9B%CE%99%CE%9A%CE%9F.pdf](https://www.law.gov.cy/law/law.nsf/all/6092FF60565F42D1C2258D01003D2EDC/$file/2025-0910%20CE%A4%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%93%CE%95%20%CF%83%CE%B5%20%CE%92%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%AE%20%CE%A4%CE%95%CE%9B%CE%99%CE%9A%CE%9F.pdf)

³ Βλ. Η Καθημερινή – «Διαφωνία Κυβέρνησης – Γ. Εισαγγελέα για την μεταρρύθμιση της Ν.Υ» (10 Σεπτεμβρίου 2025) <https://www.kathimerini.com.cy/gr/politiki/diafonia-kybernisis-%E2%80%93-g-eisaggelea-gia-tin-metarrythmisi-tis-n-y>

Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας -κατά παράβαση της πραγματικής δημοκρατικής αρχής- δεν προβλέπει καν την ύπαρξη ενιαίου κυπριακού λαού⁴.

Η, αν μη τι άλλο, ιδιομορφία αυτή του Συντάγματός μας, εξηγεί τόσο τις εγγενείς του αδυναμίες όσο και τις δυσκολίες που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή του. Ενώ τυπικά αποτελεί το ανώτατο νομικό πλαίσιο της Κυπριακής Δημοκρατίας, ουσιαστικά φέρει τα χαρακτηριστικά ενός εξωτερικά επιβεβλημένου συστήματος, το οποίο ίσως να υπονομεύει το δικαίωμα αυτοδιάθεσης και κυριαρχίας της Κυπριακής πολιτείας, αποστερώντας από αυτήν τη δυνατότητα να εκφράσει πλήρως τις δικές της ανάγκες και προτεραιότητες. Ως εκ τούτου πολλές διατάξεις του Συντάγματος έχουν, με την πάροδο των χρόνων, αναδειχθεί ως «ακανθώδεις».

Η ανεξέλεγκτη διακριτική ευχέρεια¹ που προσδίδει το άρθρο 113 όμως ενδέχεται να παραβιάζει βασικές αρχές του Κράτους Δικαίου καθώς δίνει στον Γενικό Εισαγγελέα την εξουσία, ανεξαρτήτως των περιστάσεων της υπόθεσης¹, της βαρύτητας του καταγγελλόμενου εγκλήματος και/ή των συστάσεων της Αστυνομίας, να αναστείλει οποιαδήποτε δίωξη, επειδή ο ίδιος το θεωρεί σωστό.

Τέτοια είναι και η ρύθμιση του άρθρου 113 του Συντάγματος, το οποίο εγκαθιδρύει το προνόμιο του «*nolle prosequi*» και το εμπιστεύεται στην αδέσμευτη κρίση του Γενικού Εισαγγελέα.

Το λατινικό «*nolle prosequi*» αποδίδεται σε ελεύθερη μετάφραση στα Ελληνικά στο «δεν επιθυμεί να διώξει» και αφορά το δικαίωμα που απολαμβάνει στον χώρο του κοινοδικαίου ο επικεφαλής της κατηγορούσας αρχής, σύμφωνα με το οποίο μπορεί να αποφασίσει τη μη έναρξη και/ή αναστολή κάποιας ποινικής δίωξης. Θεσπίζεται ξεκάθαρα από τα άρθρα 113 του Συντάγματος και 154 του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου (ΚΕΦ.155), τα οποία από τη θέσπιση τους (1960 και 1959 αντίστοιχα) δεν έχουν τροποποιηθεί καθόλου.

Αφενός, το άρθρο 113§2 του Συντάγματος ορίζει πως «*Ο γενικός εισαγγελεύς της Δημοκρατίας έχει εξουσίαν κατά την κρίσιν αυτού προς το δημόσιον συμφέρον να κινεί, διεξάγει, επιλαμβάνηται και συνεχίζει ή διακόπτει οιαδήποτε διαδικασίαν ή διατάσσει δίωξιν κατ' οιοδήποτε προσώπου εν τη Δημοκρατία δι' οιονδήποτε αδίκημα.[...]*»

Αφετέρου, το άρθρο 154§1, του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου αναφέρει πως «*Σε οποιαδήποτε ποινική διαδικασία και σε οποιοδήποτε στάδιο αυτής πριν από την απόφαση ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας δύναται να καταχωρήσει αναστολή δίωξης, είτε ανακοινώνοντας αυτό στο Δικαστήριο είτε πληροφορώντας το Δικαστήριο γραπτώς ότι η Δημοκρατία προτίθεται να διακόψει τη διαδικασία και για αυτό ο κατηγορούμενος αμέσως απαλλάσσεται [...]*»

⁴ Βλ. υπόθεση THE REPUBLIC v. NICOLAOS SAMPSON (1977) 2 CLR 1, όπου αναφέρθηκε πως «*But once again the Constitutional drafters, in violation, of the true democratic principle, attached greater importance on the bicomunal basis and the very foundation of Constitutional Government was subject to enumerated powers of strict restraints of checks and balances.*».

Από τη διατύπωση των εν λόγω άρθρων προκύπτουν τα εξής χαρακτηριστικά του δικαιώματος αυτού: (i) Δεν περιορίζεται από το είδος του επίμαχου εγκλήματος, (ii) η άσκηση του πρέπει να εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, (iii) το δικαίωμα αυτό ασκείται κατά απόλυτη διακριτική ευχέρεια του Γενικού Εισαγγελέα, η οποία δεν μπορεί με κανέναν τρόπο να ελεγχθεί και (iv) δεν θεσπίζεται καμία υποχρέωση σχετικής αιτιολόγησης.

Εύλογα μπορεί κανείς να ερωτηθεί ποιες είναι οι περιπτώσεις αυτές υπό τις οποίες η μη απονομή Δικαιοσύνης εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον.

Η ανεξέλεγκτη διακριτική ευχέρεια⁵ που προσδίδει το άρθρο 113 όμως ενδέχεται να παραβιάζει βασικές αρχές του Κράτους Δικαίου καθώς δίνει στον Γενικό Εισαγγελέα την εξουσία, ανεξαρτήτως των περιστάσεων της υπόθεσης⁶, της βαρύτητας του καταγγελλόμενου εγκλήματος και/ή των συστάσεων της Αστυνομίας, να αναστείλει οποιαδήποτε δίωξη, επειδή ο ίδιος το θεωρεί σωστό· ακόμα και διώξεις που έχουν εκκινήσει από ιδιώτες και στις οποίες δεν εκπροσωπεί αυτός την κατηγορούσα αρχή. Η μόνη προϋπόθεση η οποία πρέπει να πληρείται κατά την άσκηση του προνομίου αυτού από τον Γενικό Εισαγγελέα είναι η εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος, την ύπαρξη της οποίας κρίνει ο ίδιος χωρίς να οφείλει να παράσχει την οποιαδήποτε αιτιολογία. Η προϋπόθεση αυτή όμως εγείρει προβληματισμούς· όχι μόνο λόγω της γενικότητας της, αλλά και λόγω των εννοιολογικών διαφοροποιήσεων στις οποίες προβαίνει. Τίθεται δηλαδή ως βάση, πως το δημόσιο συμφέρον δεν συνάδει (τουλάχιστον όχι πάντοτε) με την απονομή Δικαιοσύνης αλλά πρόκειται για δυο αυθύπαρκτες έννοιες, οι οποίες όχι μόνο διαχωρίζονται, αλλά ενδέχεται να αλληλοσυγκρούονται με αποτέλεσμα την ανάγκη παραμερισμού της μίας προς εξυπηρέτηση της άλλης. Εύλογα μπορεί κανείς να ερωτηθεί ποιες είναι οι περιπτώσεις αυτές υπό τις οποίες η μη απονομή Δικαιοσύνης εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον (ή αντίστροφα πότε και γιατί το δημόσιο συμφέρον επιβάλλει τη μη απονομή Δικαιοσύνης); Αυτό από μόνο του παραπέμπει σε ανάγκη στάθμισης του επικαλούμενου δημοσίου συμφέροντος αφ' ενός με την απονομή της Δικαιοσύνης ως έννοια, αφ' ετέρου.

Στο σημείο αυτό κρίνεται απαραίτητη μια υπενθύμιση. Η Κυπριακή Δημοκρατία, ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει αναγνωρίσει τη νομική υπεροχή των Ευρωπαϊκών διατάξεων έναντι των εθνικών και έχει αναλάβει την υποχρέωση να τροποποιήσει προς τούτο οποιεσδήποτε εθνικές διατάξεις κανονιστικού περιεχομένου. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, ως χώρα του κοινοδικαίου, οι βασικές αρχές αυτού, αποτελούν πηγή του εθνικού μας δικαίου.

Σύμφωνα όμως με τα όσα ορίζουν τα άρθρα 1Α και 179 του Συντάγματος, καμία διάταξη της Κυπριακής έννομης τάξης δεν πρέπει να αντιβαίνει με οποιοδήποτε τρόπο στο Ευρωπαϊκό κεκτημένο, το οποίο

⁵ Βλ. υπόθεση *Kaya Meryem* (2009) 1 ΑΑΔ 953 όπου σημειώθηκε πως «Γι' αυτό ούτε και η εξουσία του Γενικού Εισαγγελέα να τερματίζει ποινικές διώξεις με την καταχώρηση «*nolle prosequi*», μπορεί να ελεγχθεί δικαστικά.» και υπόθεση *IN RE ΤΤΟΟΥΛΙΑΣ* (1984) 1 CLR 885 «[...] *the Attorney-General alone has power to enter a nolle-prosequi, and that power is not subject to any control.*».

⁶ Βλ. υπόθεση *REPUBLIC v. PANDELIDES (CORONER) EX PARTE COSTAS PAPADOPOULLOS* (1969) 1 CLR 27 όπου αναφέρθηκε «[...] *because the Attorney-General has a wide power to enter a nolle prosequi even in the strongest possible case against the accused person [...]*».

υπερισχύει. Ως εκ τούτου, το Σύνταγμα μας έχει απωλέσει την (απόλυτη) νομική του υπεροχή και πρέπει πάντοτε να συνάδει με τις Ευρωπαϊκές επιταγές. Έτσι σχηματίζεται αυτό που ο Ευάγγελος Βενιζέλος αποκαλεί «επαυξημένο Σύνταγμα»⁷ το οποίο μας καλεί να μην ερμηνεύουμε τις εθνικές μας διατάξεις με τρόπο ο οποίος να αντιβαίνει στις βασικές αρχές της Ένωσης στην οποία ανήκουμε και οι οποίες συμπεριλαμβάνουν, σύμφωνα με το άρθρο 2 της ΣΕΕ, την ελευθερία, τη δημοκρατία, την ισότητα, το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Πέραν όμως των προαναφερθέντων ζητημάτων τα οποία προκύπτουν από το απολύτως ανεξέλεγκτο της κρίσης του Γενικού Εισαγγελέα, γίνεται αντιληπτό πως η ύπαρξη του εν λόγω δικαιώματος -ακόμα και εάν αυτό ασκείται απολύτως δικαιολογημένα- προκαλεί σκιές στο Δικαιοδοτικό μας σύστημα· σκιές οι οποίες υποσκάπτουν το πρόσωπο της Δικαιοσύνης στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Εξ όσων μαρτυρεί όμως η μέχρι τώρα πορεία μας, φαίνεται πως δεν έχουμε ανταπεξέλθει δεόντως στην υποχρέωση μας αυτή. Πρόσφατα μάλιστα, στην προσφυγή **28150/22 - N.T. v. CYPRUS** (απόφαση ημερ. 03.07.2025), το ΕΔΑΔ έκρινε ως «ιδιαίτερα προβληματικό⁸» το απυρόβλητο των αποφάσεων του Γενικού Εισαγγελέα και/ή Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα.

Ομοίως, η Κύπρος έχει προσελκύσει επανειλημμένες επιπλήξεις και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία -με την έκθεση του 2023 για το κράτος δικαίου⁹- συνέστησε στην Κύπρο «Να ενισχύσει την ανεξαρτησία και τη λογοδοσία της εισαγγελικής αρχής, μεταξύ άλλων με την πρόβλεψη της δυνατότητας ελέγχου των αποφάσεων του Γενικού Εισαγγελέα περί μη άσκησης δίωξης ή διακοπής της διαδικασίας, λαμβάνοντας υπόψη τα ευρωπαϊκά πρότυπα για την ανεξαρτησία και την αυτονομία της εισαγγελικής αρχής.».

Ομοίως, με την έκθεση του 2024 για το κράτος δικαίου¹⁰, η Επιτροπή κάλεσε την Κύπρο «[...] να λάβει μέτρα για την καθιέρωση αποτελεσματικού ελέγχου των αποφάσεών του (Γενικού Εισαγγελέα) περί μη

⁷ Ευάγγελος Βενιζέλος - «Η μετεξέλιξη της έννοιας του Συντάγματος – Το «επαυξημένο Σύνταγμα»» - Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου (ΕφημΔΔ) (Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ) τευχ.6 [2023] σελ.602-611 https://evenizelos.gr/images/stories/pdf/02-efimdd-6-23_augmented-constitution_ev_venizelos.pdf

⁸ Συγκεκριμένα το ΕΔΑΔ ανέφερε πως «[...] the Court also finds highly problematic the fact that the applicant was refused access to the case file without any reasons given in that regard (see paragraph 43 above). In the Court's view, that refusal limited the applicant's effective participation in the process and the possibility of effectively challenging, even by way of internal – if not judicial - review, the decision of the Deputy Attorney General.».

⁹ Έκθεση του 2023 για το κράτος δικαίου - Κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στην Κύπρο, (5 Ιουλίου 2023) https://commission.europa.eu/document/download/dd30233b-79d0-4342-92f4-1d4538c7e31c_el?filename=32_1_52612_coun_chap_cyprus_el.pdf

¹⁰ Έκθεση του 2024 για το κράτος δικαίου- Κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στην Κύπρο, (24 Ιουλίου 2024) https://commission.europa.eu/document/download/a3e5a6f3-2dc4-403a-94ea-af42177813e9_el?filename=31_1_58067_coun_chap_cyprus_en_0.pdf

άσκησης δίωξης ή διακοπής της διαδικασίας, λαμβάνοντας υπόψη τα ευρωπαϊκά πρότυπα για την ανεξαρτησία και την αυτονομία της εισαγγελικής αρχής.». Τα ανωτέρω επαναλήφθηκαν στην αντίστοιχη έκθεση της Επιτροπής για το 2025¹¹, όπου και τονίστηκε πως «Έχει σημειωθεί περιορισμένη πρόοδος ως προς τη σύσταση για την καθιέρωση αποτελεσματικού ελέγχου των αποφάσεων του γενικού εισαγγελέα περί μη άσκησης δίωξης ή διακοπής της διαδικασίας». Διαπιστώθηκε επίσης πως «Η κοινωνία των πολιτών θεωρεί τον έλεγχο των αποφάσεων του γενικού εισαγγελέα ως τη σημαντικότερη πτυχή της μεταρρύθμισης».

Ένα από τα επικρατέστερα σενάρια μεταρρύθμισης, το οποίο εξετάζεται αυτή την περίοδο από τη Βουλή, είναι ο διαχωρισμός του θεσμού του Γενικού Εισαγγελέα και η καθιέρωση του θεσμού του Γενικού Δημόσιου Κατήγορου.

Αξιοσημείωτη είναι επίσης η θέση της επιτροπής GRECO του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία στην έκθεση αξιολόγησης για την Κύπρο (2022¹²) σημείωσε πως «Όλες οι διαδικασίες τελικά καταλήγουν στον Γενικό Εισαγγελέα και οι αποφάσεις για να διακοπούν ποινικές υποθέσεις (το προνόμιο του *nolle prosequi* του Γενικού Εισαγγελέα) κατατίθενται γραπτώς και δηλώνονται προφορικά ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου. Παρόλα αυτά, η GET θεωρεί ότι χρειάζεται μια ολιστική αναθεώρηση για το πώς κατατίθενται και επεξεργάζονται τα παράπονα και διαφάνεια και λογοδοσία για το πώς αυτά τυγχάνουν μεταχείρισης».

Πέραν όμως των προαναφερθέντων ζητημάτων τα οποία προκύπτουν από το απολύτως ανεξέλεγκτο της κρίσης του Γενικού Εισαγγελέα, γίνεται αντιληπτό πως η ύπαρξη του εν λόγω δικαιώματος -ακόμα και εάν αυτό ασκείται απολύτως δικαιολογημένα- προκαλεί σκιές στο Δικαιοδοτικό μας σύστημα· σκιές οι οποίες υποσκάπτουν το πρόσωπο της Δικαιοσύνης στην Κυπριακή Δημοκρατία. Δεν είναι, άλλωστε, τυχαίο ότι σε σχετική έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 553 - Κράτος Δικαίου¹³), μόλις το 36% των Κύπριων συμμετεχόντων απάντησε «Συμφωνώ» στη δήλωση «Οι δικαστές είναι ανεξάρτητοι και δεν επηρεάζονται από πολιτικά ή οικονομικά συμφέροντα» (αντίστοιχος Μ.Ο. Ευρωπαίων πολιτών: 53%). Παρομοίως, στη δήλωση «Οι δημόσιες αρχές και οι πολιτικοί συχνά δεν τηρούν και δεν εφαρμόζουν τις δικαστικές αποφάσεις», το 74% των Κύπριων συμμετεχόντων απάντησε «Συμφωνώ» (αντίστοιχος Μ.Ο. Ευρωπαίων πολιτών: 58%). Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι σύμφωνα με ελαφρώς παλαιότερη έρευνα (Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 523 - Διαφθορά¹⁴) 94% των Κύπριων

¹¹ Έκθεση του 2025 για το κράτος δικαίου - Κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στην Κύπρο, (8 Ιουλίου 2025) https://commission.europa.eu/document/download/6c1e2a03-88fe-4f93-9d05-d1e40d480eac_el?filename=17_2_63949_coun_chap_cyprus_el.pdf

¹² ΠΕΜΠΤΟΣ ΓΥΡΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ - Πρόληψη της διαφθοράς και προώθηση της ακεραιότητας στις κεντρικές κυβερνήσεις (ανώτατες εκτελεστικές αρμοδιότητες) και στα όργανα επιβολής του νόμου, ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ, ΚΥΠΡΟΣ - GrecoEval5Rep(2022)6 - ΠΕΜΠΤΟΣ ΓΥΡΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ - ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΥΠΡΟΣ

¹³ Ευρωβαρόμετρο 553 - Κράτος Δικαίου <https://webgate.ec.europa.eu/ebsm/api/public/deliverable/download?doc=true&deliverableId=93430>

¹⁴ Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 523 - Διαφθορά <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2658>

συμμετεχόντων θεωρούσε ότι η διαφθορά είναι ευρέως διαδεδομένη στην Κύπρο (αντίστοιχος Μ.Ο. Ευρωπαίων πολιτών: 68%).

Τα ανωτέρω φανερώνουν τη διαχρονική πεποίθηση του Κυπριακού λαού ότι οι θεσμοί δεν λειτουργούν πάντα με τρόπο -διαφανή, αμερόληπτο, ανεξάρτητο- ο οποίος να εμπνέει εμπιστοσύνη. Η αντίληψη αυτή, είτε ευσταθεί αντικειμενικά είτε όχι, πλήττει το κύρος και την αξιοπιστία των θεσμών, καθώς και τη νομιμοποίηση των αποφάσεών τους στα μάτια της κοινωνίας. Όταν οι πολίτες αισθάνονται (ή φοβούνται) ότι οι δικαστικοί ή εισαγγελικοί λειτουργοί ενδέχεται να ενεργούν υπό πολιτικές, οικονομικές ή άλλες εξωτερικές επιρροές, τότε υπονομεύεται η ίδια η έννοια του Κράτους Δικαίου και συνεπώς η πολιτεία έχει την υποχρέωση να μεριμνήσει για την αποκατάσταση του κύρους των θεσμών αυτών. Όπως άλλωστε έχει κατ' επανάληψιν τονίσει το ΕΔΑΔ¹⁵ «[...] *even appearances may be of a certain importance or, in other words, "justice must not only be done, it must also be seen to be done". What is at stake is the confidence which the courts in a democratic society must inspire in the public.*». Συνάγεται έτσι ότι ένα Δικαιοδοτικό σύστημα δεν αρκεί να είναι αποτελεσματικό, αντικειμενικό και αξιόπιστο, αλλά και να φαίνεται ως τέτοιο.

Η Κυπριακή πολιτεία, αντλώντας έμπνευση από τα ευρωπαϊκά πρότυπα, θα μπορούσε να θέσει περιορισμούς στην ανεξέλεγκτη χρήση του *nolle prosequi*. Ένα από τα επικρατέστερα σενάρια μεταρρύθμισης, το οποίο εξετάζεται αυτή την περίοδο από τη Βουλή, είναι ο διαχωρισμός του θεσμού του Γενικού Εισαγγελέα και η καθιέρωση του θεσμού του Γενικού Δημόσιου Κατήγορου. Ο τελευταίος θα υποχρεούται να δημοσιοποιεί τα κριτήρια άσκησης ποινικών διώξεων στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Έτσι, θα τίθενται όρια στη δυνατότητα άσκησης του *nolle prosequi*, καθώς η αιτιολόγηση των σχετικών αποφάσεων θα είναι υποχρεωτική και θα υπόκειται στον έλεγχο του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Αξιοσημείωτες είναι όμως οι ανησυχίες που εξέφρασε ο ίδιος ο Γενικός Εισαγγελέας, σύμφωνα με τις οποίες κάτι τέτοιο δεν θα ήταν ιδανικό καθώς «*θα επιβάρυνε περαιτέρω τον μεγάλο φόρτο εργασίας των δικαστηρίων*¹⁶» και έτσι αντιπρότεινε τον ιεραρχικό έλεγχο των σχετικών αποφάσεων. Ο ιεραρχικός έλεγχος όμως είναι έλεγχος εσωτερικός, ο οποίος διενεργείται από το όργανο που προΐσταται του οργάνου που εξέδωσε την ελεγχόμενη απόφαση. Ποιος θα διεξάγει όμως τον έλεγχο αυτό και σε ποιου είδους δευτεροβάθμιο έλεγχο θα υπόκεινται οι συγκεκριμένες αποφάσεις; Εξυπηρετεί η μεταρρύθμιση αυτή τους σκοπούς της ή μήπως, όντας μη δημόσια και μη ελεγχόμενη διαδικασία, οι αποφάσεις αυτές θα έχουν *de facto* το ίδιο αποτέλεσμα με το υφιστάμενο καθεστώς;

Άλλη ενναλακτική που θα μπορούσε ίσως να δοθεί θα ήταν η αναλογική εφαρμογή των όσων ισχύουν στην Αγγλία. Είναι άλλωστε απορίας άξιον το γεγονός ότι το υφιστάμενο πλαίσιο του θεσμού του Γενικού Εισαγγελέα -το οποίο υιοθετήσαμε από το κοινοδίκαιο- δεν είναι πανομοιότυπο με τα όσα ισχύουν στην Αγγλία, όπου ο Γενικός Εισαγγελέας έχει ουσιαστικά καθεστώς υπουργού και αποτελεί

¹⁵ Βλ. υπόθεση TSULUKIDZE AND RUSULASHVILI v. GEORGIA (Applications nos. 44681/21 and 17256/22), παρ. 47.

¹⁶ Βλ. Έκθεση του 2025 για το κράτος δικαίου Κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στην Κύπρο, (8 Ιουλίου 2025) υποσημείωση 11.

μέλος του Κοινοβουλίου. Ως εκ τούτου, υπόκειται στην αρχή της δεδηλωμένης κοινοβουλευτικής εμπιστοσύνης¹⁷ και δεν μπορεί να λειτουργεί κατά το δοκούν.

Επίσης αναλογικά θα μπορούσαμε να εμπνευστούμε από τα όσα ισχύουν στην Ελλάδα όπου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας,¹⁸ η πρόβλεψη για την αναστολή της ποινικής δίωξης προκαθορίζει τα πλαίσια στα οποία αυτή δύναται να δοθεί, προβλέπει σχετικές ασφαλιστικές δικλίδες και ξεκαθαρίζει πως απαιτείται αιτιολογημένη απόφαση.

Ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και υπό την πίεση των επανειλημμένων συστάσεων αυτής, η Κύπρος οφείλει να αντιμετωπίσει το ζήτημα αυτό εγκαταλείποντας τυχόν δογματισμούς και ασπαζόμενη τα μοντέρνα πρότυπα της κοινότητας στην οποία ανήκει.

Η κρισιμότητα του θέματος αυτού, όντας στο επίκεντρο του Δικαιοδοτικού μας συστήματος, δεν επιτρέπει ημίμετρα και φαινομενικές εξαγγελίες. Η απόλαυση οποιασδήποτε εξουσίας και/ή δικαιώματος, η άσκηση του οποίου εναπόκειται αποκλειστικά στον κάτοχό του, δίχως το οποιοδήποτε περιθώριο ελέγχου και άνευ οποιασδήποτε υποχρέωσης λογοδοσίας προσκαλεί θεσμικές αμφιβολίες και υπονομεύει την εμπιστοσύνη του λαού προς τη Δικαιοσύνη. Ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και υπό την πίεση των επανειλημμένων συστάσεων αυτής, η Κύπρος οφείλει να αντιμετωπίσει το ζήτημα αυτό εγκαταλείποντας τυχόν δογματισμούς και ασπαζόμενη τα μοντέρνα πρότυπα της κοινότητας στην οποία ανήκει.

Η μεταρρύθμιση όμως δεν πρέπει να είναι κενή, πρέπει να αποσκοπεί στην αποκατάσταση της αξιοπιστίας των θεσμών που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά ενός κράτους δικαίου. Μόνο μέσα από στοχευμένες, τεκμηριωμένες και δημοκρατικώς εδραιωμένες παρεμβάσεις -οι οποίες θα διατηρούν τον σεβασμό στην ανεξαρτησία της εισαγγελικής αρχής αλλά ταυτόχρονα θα επιτρέπουν και θα ενθαρρύνουν τον καλόπιστο και αιτιολογημένο έλεγχο- μπορεί να αποκατασταθεί η εύθραυστη εξισορρόπηση των συμφερόντων της κοινωνίας και της πολιτείας. Η επιλογή είναι σαφής· ή θα επενδύσουμε στην εμπιστοσύνη και στη διαφάνεια, ή θα συνεχίσουμε να επιβαρύνουμε έναν θεσμό ο οποίος de facto αντανάκλα τις αδυναμίες του παρελθόντος.

Τα προαναφερθέντα αναδεικνύουν την πολυπλοκότητα και τη σοβαρότητα του υπό εξέταση ζητήματος. Ως εκ τούτου, όπως ανέφερε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹⁹, η ορθότερη αντιμετώπιση θα επιτευχθεί μόνο αν η πολιτεία αφουγκραστεί -συνδυαστικά- τα πρότυπα που έχει πλάσει ο Ευρωπαϊκός χώρος. Ο διαχωρισμός του θεσμού του Γενικού Εισαγγελέα και η καθιέρωση του ανεξάρτητου θεσμού του

¹⁷ Βλ. μεταξύ άλλων υπόθεση Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας ν. Ανδρέα Ευσταθίου (2009) 2 ΑΑΔ 501 όπου αναφέρθηκε «[...] ο Γενικός Εισαγγελέας στην Αγγλία (απ' όπου αντλήσαμε στην Κύπρο το θεσμό με τη διαφορά της ύπαρξης γραπτού Συντάγματος εδώ), είναι δικηγόρος, μέλος εκεί της κυβέρνησης, που μεταξύ άλλων τη συμβουλεύει σε νομικά θέματα, εποπτεύει δε το έργο του Director of Public Prosecutions και είναι υπόλογος στη Βουλή για τη λειτουργία του Crown Prosecution Service.».

¹⁸Βλ. Κώδικας Ποινικής Δικονομίας- Άρθρα 44 – 50.

¹⁹ Βλ. υποσημειώσεις 9 – 11.

Γενικού Δημόσιου Κατήγορου αποτελούν ένα θετικό πρώτο βήμα, ωστόσο δεν μπορούν να θεωρηθούν επαρκής λύση για την αντιμετώπιση του ζητήματος. Απαιτείται η παρέμβαση -και η ενεργή συμμετοχή- της Βουλής η οποία θα πρέπει να θεσπίσει σαφή κριτήρια για τη λήψη κάθε απόφασης με την οποία θα αναστέλλεται κάποια ποινική δίωξη. Κριτήρια τα οποία θα περιορίζουν το υφιστάμενο εύρος της εξουσίας αυτής²⁰ και θα αποτρέπουν την εμφάνιση σκιών ή υπαινιγμών. Εξίσου βοηθητική -στην προσπάθεια αποκατάστασης της εμπιστοσύνης των θεσμών- θα ήταν η θέσπιση μιας ακόμα ασφαλιστικής δικλίδας, μέσω της ίδρυσης ενός γνωμοδοτικού οργάνου, το οποίο θα εκδίδει «απλές²¹» γνώμες επί των αποφάσεων που πρόκειται να λάβει ο Δημόσιος Κατήγορος, ενώ από πλευράς του, ο τελευταίος θα πρέπει να αιτιολογεί και να δημοσιεύει κάθε απόφαση του. Τέλος, με σεβασμό στην ανεξαρτησία της εισαγγελικής (ή πλέον κατηγορούσας) αρχής, ο δικαστικός έλεγχος επί των αποφάσεων του Γενικού Δημόσιου Κατήγορου θα πρέπει να περιορίζεται σε έλεγχο νομιμότητας και όχι σε έλεγχο ουσίας· θα πρέπει όμως να υπάρχει και να διασφαλίζει τη νομιμότητα της ανασταλτικής απόφασης και να προσφέρει την απαραίτητη διαφάνεια και λογοδοσία.

Τα μοναδικά όμως κεκτημένα που, λόγω της σημασίας τους, επιβάλλεται να θεωρούνται ως αυτοσκοποί είναι η Ελευθερία και η Δικαιοσύνη. Η τελευταία πρέπει μεν να είναι τυφλή, η διαδικασία απονομής της όμως πρέπει πάντοτε να είναι ορατή, ελεύθερη από σκιές και υπαινιγμούς.

Μια άλλη εναλλακτική, η οποία θα μπορούσε να συνεισφέρει προς την επιδιωκόμενη κατεύθυνση θα ήταν η ρύθμιση της άσκησης της εν λόγω εξουσίας από τον Γενικό Εισαγγελέα με τρόπο που θα ενισχύει τόσο τη διαφάνεια όσο και τον έλεγχο αυτής. Η κάθε απόφαση θα πρέπει να είναι πλήρως και επαρκώς αιτιολογημένη. Αν η εν λόγω απόφαση οδηγεί σε διακοπή ποινικής δίωξης, θα δύναται -εντός τακτής περιόδου- να αμφισβητηθεί από αρμόδια επιτροπή της Βουλής των Αντιπροσώπων. Αμέσως μετά και εντός νέας τακτής περιόδου, η εν λόγω Επιτροπή θα δύναται να διαβουλευθεί με τον Γενικό Εισαγγελέα και κατόπιν της σχετικής διαβούλευσης να αποφασίσει με αυξημένη πλειοψηφία δύο τρίτων την τελική αμφισβήτηση της συγκεκριμένης υπόθεσης. Αν αμφισβητηθεί με την αυξημένη αυτή πλειοψηφία τότε η τελική απόφαση θα λαμβάνεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Εν κατακλείδι, οφείλουμε να θυμόμαστε πως όλες οι ανθρώπινες ενέργειες και/ή κατακτήσεις στοχεύουν στην εκπλήρωση ενός σκοπού. Τα μοναδικά όμως κεκτημένα που, λόγω της σημασίας τους, επιβάλλεται να θεωρούνται ως αυτοσκοποί είναι η Ελευθερία και η Δικαιοσύνη. Η τελευταία πρέπει μεν να είναι τυφλή, η διαδικασία απονομής της όμως πρέπει πάντοτε να είναι ορατή, ελεύθερη από σκιές και υπαινιγμούς.

²⁰ Βλ. άρθρο 113§2 Συντάγματος «οιανδήποτε διαδικασίαν» «δί' οιονδήποτε αδίκημα» και επίσης άρθρο 154§1 περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου «Σε οποιαδήποτε ποινική διαδικασία και σε οποιοδήποτε στάδιο αυτής».

²¹ Με την έννοια που φέρει ο όρος αυτός στον χώρο του Ελληνικού Διοικητικού Δικαίου (βλ. άρθρο 20 Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας). Εν συντομία, το όργανο που κατέχει αποφασιστική αρμοδιότητα υποχρεούται να ζητήσει τη γνώμη του γνωμοδοτικού οργάνου και όταν η γνώμη ορίζεται ως «απλή» το όργανο που έχει αποφασιστική αρμοδιότητα δεν δεσμεύεται από αυτή, αλλά αν δεν την ακολουθήσει οφείλει να παρέχει ειδική προς τούτο αιτιολογία.